

sătmărean. Ne poartă gândul, de asemenea, ca în holul teatrului de la Satu-Mare să dăm găzduire unor expoziții: de pictură, de grafică, de sculptură, de scenografie, de istorie a costumului, de teatru, de valori artistico-etnografice locale (instrumente muzicale, costume populare specifice județului) etc., etc.

Pentru a da viață tuturor acestor intenții și obiective, am căutat o formulă inedită în structurarea secretariatului nostru literar, celula ideologico-estetică a fiecărui teatru. Am adoptat și în acest domeniu principiul muncii colective. Alături de profesorul de literatură universală Constantin Enache, secretarul nostru literar, ne bazăm pe colaborarea permanentă a patru tovarăși cu preocupări artistice-literare: dramaturgul-poet Gheorghe Astaloș, publicistii Nicolae Adam și Em. Mihalca, scenaristul Eugen Rotaru-Bolintin. Cu toții vin la repetiții, caută împreună piese specifice programului nostru, fac traduceri, selectează și eventual scriu versuri pentru recitaluri... Întîlnirile, cît mai dese și pe cît posibil practice, ale acestor colaboratori permanenți ai secretariatului literar, în care se vor dezbate — și au început să se dezbată — proiecte, idei legate de consolidarea și evoluția formației noastre, de perspectivele muncii ei artistice, se vor solda, sînt convins, cu roade fericite.

* * *

Dorim din toată inima spor la muncă și succes proaspetei echipe de teatru sătmărene. Am văzut-o la repetiție, lucrînd cu entuziasm piesa lui Victor Eftimiu în sala Casei de cultură a Sectorului 6 din București. Ea și-a propus să-și înceapă activitatea — ca și colegii ei de la Secția maghiară — cu un șir de „nesupuneri“ și de rezistențe la ceea ce a devenit obișnuiță și clișeu în teatru. Este un semn de bun augur.

U. D.

Sf. Gheorghe

CONVORBIRE CU ANNA DUKASZ

Prolog poate al aniversării a douăzeci de ani de existență, Teatrul Maghiar de Stat din Sf. Gheorghe a organizat recent o microstagiune la București. Cu acest prilej ne-am amintit că actul de naștere al teatrului a fost semnat la... Cluj, în anii imediat următori Eliberării...

La Sf. Gheorghe, colectivul și-a început în condiții deosebit de grele activitatea — într-o sală necorespunzătoare, împlinindu-și îndatoririle culturale în deplasări anevoioase și improprii artei. Cu un remarcabil devotament, actorii au „transportat“ totuși replica și mesajul teatrului pînă în cele mai îndepărtate cătune, în locuri unde niciodată, pînă la ei, nu ajunsese vreo trupă de actori.

Educația culturală prin teatru a maselor s-a însoțit de efortul unei pedagogii a gustului și a unei autoeducații estetice. De aceea, cariera teatrului din Sf. Gheorghe nu e săracă în succese artistice. Dintre care, socotind pe cele recente, au fost prezentate la București: Ador să mă mărit de S. Maugham, Pasărea cîntătoare de Aron Tamasi și Procesul Andersonville de Saul Levitt — producții ale stagiunii trecute —, iar Cezar, măscăriciul pirașilor de D. R. Popescu și Agonie de M. Krleza, ultime montări.

Artista emerită Anna Dukasz, directoare a teatrului, și regizorul Ernest Ban, unul din colaboratorii permanenți ai teatrului, ne-au dezvăluit într-o scurtă convorbire coordonatele artistice pe care și-au propus să așeze viitoarele realizări ale teatrului, mijloacele urmărite pentru o mai accentuată coeziune a colectivului.

— Odată cu reorganizarea administrativ-teritorială a țării noastre, orașul Sf. Gheorghe a devenit capitală de județ. Dezvoltarea rapidă a orașului ridică pretenții tot

Anna Dukasz (Laura) și Arpad Zsoldos (Lenbach) în „Agonie” de Miroslav Krleža

mai mari pentru un teatru de calitate. Este ceea ce ne-am propus din capul locului — ne mărturisește Anna Dukasz. De altfel, colectivul așteaptă prilejul să se afirme și facem tot posibilul pentru a i-l oferi.

Fiind vorba de o stagiune aniversară, colectivul și-a propus s-o consemneze scenic ca atare. După piesa lui D. R. Popescu și a lui M. Krleža, se montează acum *Patru ierni* — lucrare elaborată de scriitorul local Daniel Veress. Eroul principal este Kelemen Mikes, cel care — alături de Rakoczi — a luptat pentru libertatea și independența popoarelor mici din fostul imperiu austro-ungar. Dintre celelalte piese înscrise în repertoriul actualei stagiuni, amintim *Recviem pentru o călugăriță* de Faulkner-Camus, *Pisica pe acoperișul fierbinte* de Tennessee Williams, precum și *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale. Cu prilejul celei de a douăzecișicincea aniversări a Eliberării, teatrul intenționează să pună în scenă *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu, pentru care am solicitat colaborarea regizorului Radu Penciulescu.

Ne preocupă în genere alcătuirea unui repertoriu de calitate — continuă Anna Dukasz — deopotrivă variat și larg cuprinzător, un repertoriu de substanță, cât mai profund umană și de o expresie, pe cât posibil originală, dezbărat de compromisuri, în care criteriul hotărâtor să-l dea eficiența valorii.

Teatrul din Sf. Gheorghe dispune de un singur regizor, András Völgyesi, dar și de câțiva colaboratori permanenți, care reușesc să asigure colectivului unitate artistică. Dacă András Völgyesi a realizat spectacolul *Procesul Andersonville* cu mijloace sobre, convingătoare, am înregistrat și fantezia de amar umor a lui Ernest Ban în *Cezar, măscăriciul piraților*, ca și umorul popular, suculent, în *Pasărea cîntătoare*, piesă pusă în scenă de maestrul emerit al artei Nicolae Tompa.

De altfel, e oarecum în acest teatru un consens ca punerile în scenă să țină seama de o anume „specializare” regizorală după genul pieselor: Bela Horvath (de la Teatrul Maghiar din Cluj), familiarizat mai ales cu comedile muzicale (*Ador să mă mărit*, urmat de *Mătușa lui Charley* de Th. Brandon); Nicolae Tompa, excelind în piesele din dra-

maturgia clasică, avînd în apropiata perspectivă *Cum vă place* de W. Shakespeare, Ernest Ban complăcîndu-se în lucrările moderne — acum *Pisica pe acoperişul fierbinte*; András Völgyesi, preocupat de promovarea spectacolelor cu piese originale (între care *Patru ierni*). Aceştora li se adaugă proaspătul absolvent al Institutului de teatru, Attila Kiss, care, desigur, încă „neprofilat“, după un prim contact cu teatrul şi cu publicul din Sf. Gheorghe (*Agonie*), va fi cooptat definitiv în colectiv, ca actor şi regizor.

Am găsit un colectiv artistic descompletat — *îşi urmează Anna Dukasz gîndurile* — şi prima mea grijă a fost să-l completez cu elemente valoroase, dornice, dar mai cu seamă vrednice să se afirme. Aşa se face că, într-o perioadă extrem de scurtă, au fost angajaţi nu mai puţin de zece actori, majoritatea tineri, dintre care cinci absolvenţi ai Institutului de teatru, ceilalţi cinci cu o experienţă acumulată în alte teatre. Printre aceştia: Iren Banyai, actriţă cu o remarcabilă profunzime artistică; Otilia Borbath, folosită, cu precădere, pînă azi, în rolurile de subretă; Ildiko Bartiş, eroină ingenuă; Csongor Ferenczi, actor cu o gamă largă, util şi în compoziţie; Lajos Peterfi. Despre proaspeţii absolvenţi Laszlo Csergöfi şi J. Györi, sper să putem vorbi curînd cu bune aprecieri. Dacă la aceştia adăugăm pe „veteranii“ teatrului, cum sînt, de pildă, excelentul Levente Biró (pe care l-am remarcat în două roluri foarte diferite: Căpitanul din *Cezar, măscăriciul piraiţilor*, şi Avocatul din *Procesul Andersonville*), Arpad Zsoldos, Gyula Fekete, Jozsef Kiraly, Laszlo Botka, Magda Hegyessi, Ilona Bokor, Gizi Molnar şi încă mulţi alţii (spaţiul nu ne îngăduie să-i amintim aci pe toţi), teatrul ni se înfăţişează ca dispunînd de forţe artistice suficiente pentru realizarea unui repertoriu oricît de ambiţios. (*Lista actorilor prestigioşi — adăugăm noi — nu poate fi încheiată fără a o cita pe însăşi talentata Anna Dukasz, artistă emerită, interlocutoarea noastră.*)

Sf. Gheorghe este un oraş mic (numărul locuitorilor lui întrecînd cu puţin cifra de 20.000). Totuşi, spectacolele teatrului său se bucură în partea publicului de o remarcabilă atenţie. Un ingenios sistem de abonamente asigură minimum şase reprezentaţii la capacitatea aproape completă a sălii, de cinci sute de locuri. Contactul cu spectatori este strîns şi determinant, în bună măsură, în ce priveşte atît repertoriul, cît şi realizarea spectacolelor. De pildă, la spectacolul *Procesul Andersonville* au fost organizate „discuţii de foaier“, convorbiri cu spectatori pe marginea piesei şi a calităţilor ei artistice. Metoda dovedindu-se bună, va fi continuată. Dar publicul nu este doar cel al oraşului-sediu: prin numeroase deplasări în alte oraşe, s-a creat o legătură strînsă şi cu spectatori întregii regiuni geografice. Din păcate, mijloacele publicitare sînt deocamdată reduse — *ne spune cu amărăciune directoarea teatrului* —, dar problema stă în atenţia noastră şi ne străduim s-o rezolvăm cît mai curînd. Cu atît mai mult cu cît presa locală ne acordă un sprijin susţinut. Mulţi dintre redactori, în majoritate tineri, scriu teatru şi poezie: versuri ale cîtorva poeţi din redacţia ziarului local au făcut obiectul unui recital dat în cadrul teatrului; Daniel Veress, autorul piesei *Patru ierni*, Peter Tömöri, traducătorul piesei *Cezar, măscăriciul piraiţilor*, sînt şi ei din aceeaşi redacţie.

* * *

Planuri, planuri... Ni se vorbeşte despre un „teatru de pivniţă“, care va lua fiinţă în cele patru încăperi pitoreşti, boltite, din curtea actualului teatru; aici urmează să funcţioneze un „cabaret literar“, programele urmînd să înceapă după terminarea spectacolelor. Se vor monta, experimental, fragmente de piese, scenete, se vor recita versuri. Selecţiuni din aceste programe vor fi aduse apoi pe scena teatrului.

Reţin remarca regizorului Ernest Ban:

— ...am găsit un colectiv foarte disciplinat, dăruit muncii, idealului artistic. Nivelul intelectual al actorilor este remarcabil, se citeşte mult, se discută pe marginea lecturilor. Satisfacţia de a lucra cu un asemenea colectiv îndeamnă la permanentă.

Microstagiunea bucureşteană ne-a dovedit că teatrul din Sf. Gheorghe a pornit cu adevărat pe un drum nou, pe care comoditatea şi rutina îşi găsesc tot mai puţin loc. E semnul promisiunii că în schimb se profilează satisfacţia unor roade tot mai notabile.